

Електронний журнал «Ефективна економіка» включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України № 975 від 11.07.2019). Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292.
Ефективна економіка. 2026. № 3.
ISSN 2307-2105

Copyright © The Author(s). This is an open access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License 4.0 (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).

DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2026.3.158>

УДК 330.341.2:658.14:658.012.4

Н. М. Усенко,

старший викладач кафедри економіки підприємства та організації бізнесу,

Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0007-0347-5430>

ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ У ДИНАМІЧНОМУ РИНКОВОМУ СЕРЕДОВИЩІ: ІНТЕГРАЦІЯ ФІНАНСОВИХ ТА НЕФІНАНСОВИХ ПОКАЗНИКІВ

N. Usenko,

Senior lecturer, Department of Enterprise Economics and Business Organization,

Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics

EVALUATION OF ENTERPRISE EFFICIENCY IN A DYNAMIC MARKET ENVIRONMENT: INTEGRATION OF FINANCIAL AND NON- FINANCIAL INDICATORS

У статті досліджено теоретичні та методичні підходи до оцінки ефективності діяльності підприємств в умовах динамічного ринкового середовища. Проаналізовано основні наукові підходи до оцінки ефективності діяльності підприємства, зокрема традиційний, багатofакторний,

математичний, ергонометричний, системний та підхід управління результативністю (*Performance Management*). Обґрунтовано доцільність застосування інтегрованого підходу до оцінки ефективності діяльності підприємств, який передбачає поєднання фінансових і нефінансових індикаторів у межах єдиної системи оцінювання. Запропоновано структуру комплексної системи оцінки ефективності діяльності підприємства, що включає чотири ключові блоки: фінансову ефективність, ефективність внутрішніх бізнес-процесів, ефективність взаємодії з ринком та потенціал розвитку підприємства. Визначено систему конкретних показників для кожного блоку, які дозволяють комплексно оцінити результати діяльності підприємства та виявити напрями підвищення його ефективності. Запропонований підхід може бути використаний у практиці стратегічного управління підприємствами для підвищення результативності їх діяльності та зміцнення конкурентних позицій на ринку.

The article examines theoretical and methodological approaches to evaluating the efficiency of enterprise activity in a dynamic market environment. It is substantiated that modern business conditions, characterized by a high level of competition, market instability, and the increasing importance of intangible resources, require the application of comprehensive approaches to assessing enterprise performance. The main scientific approaches to evaluating enterprise efficiency are analyzed, including the traditional, multifactor, mathematical, econometric, systemic approaches, as well as the Performance Management approach. Their key characteristics, advantages, and limitations in the context of modern enterprise functioning are identified.

It is proven that traditional approaches, which are mainly based on financial indicators, do not provide a comprehensive reflection of enterprise performance, as they do not take into account the influence of non-financial factors such as the efficiency of business processes, customer satisfaction, innovation activity, personnel development, and other aspects that determine the

long-term competitiveness of an enterprise. In this regard, the expediency of applying an integrated approach to evaluating enterprise efficiency is substantiated, which involves combining financial and non-financial indicators within a unified assessment system.

The study proposes the structure of a comprehensive system for evaluating enterprise efficiency, which includes four key blocks: financial efficiency, efficiency of internal business processes, effectiveness of interaction with the market, and the development potential of the enterprise. A system of specific indicators for each block is defined, which allows for a comprehensive assessment of enterprise performance and identification of directions for improving efficiency. It is substantiated that the integration of financial and non-financial indicators contributes to the formation of a more complete information base for managerial decision-making, increases the accuracy of performance evaluation, and makes it possible to take into account both current operating results and the long-term development potential of the enterprise. The proposed approach can be used in the practice of strategic enterprise management to improve business performance and strengthen competitive positions in the market.

Ключові слова: *ефективність підприємства, оцінка ефективності, фінансові показники, нефінансові показники, інтегрована система показників, бізнес-процеси, конкурентоспроможність підприємства, стратегічне управління.*

Keywords: *enterprise efficiency, efficiency assessment, financial indicators, non-financial indicators, integrated performance measurement system, business processes, enterprise competitiveness, strategic management.*

Постановка проблеми. *Оцінка ефективності діяльності підприємства є ключовим елементом сучасної економічної практики та управління. У контексті нестабільних ринкових умов, глобалізації, технічних та соціально-економічних змін перед підприємствами постає завдання*

забезпечення конкурентоспроможності, фінансової стійкості та адаптивності. Це вимагає не лише аналізу традиційних фінансових показників, але й інтеграції нефінансових показників, що дозволяє сформуванню комплексного уявлення про результативність функціонування підприємства.

Традиційні підходи, що базуються на аналізі фінансового стану та фінансових результатів, зокрема показників ліквідності, фінансової стійкості, рентабельності та ділової активності, виступають фундаментом для оцінювання ефективності, оскільки вони формують інформаційну базу для прийняття управлінських рішень щодо оптимізації діяльності підприємства [1]. Разом з тим, обмеження такого підходу проявляються у недостатній увазі до нефінансових аспектів – якості продукції, задоволеності клієнтів, інноваційного потенціалу, соціальної відповідальності, що стають все важливішими в сучасних конкурентних умовах.

У зв'язку з цим зростає потреба у формуванні інтегрованих систем оцінювання ефективності, що базуються на поєднанні фінансових і нефінансових показників, які відображають не лише поточні результати діяльності, а й довгострокові перспективи розвитку, здатність підприємства адаптуватися до зовнішніх викликів і створювати додану вартість для всіх зацікавлених сторін.

Нефінансові показники, як стверджують дослідники, формуються на принципах балансування економічної, соціальної та екологічної складових бізнесу, що дозволяє оцінити не лише поточну продуктивність підприємства, але й його стійкість у довгостроковому вимірі [2]. У сучасних умовах ефективність діяльності підприємства визначається не лише фінансовими результатами, але й тим, як воно взаємодіє з ринком, клієнтами, персоналом та суспільством загалом.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз сучасних наукових джерел свідчить, що проблематика оцінки ефективності діяльності підприємств із інтеграцією фінансових та нефінансових показників стала одним із провідних напрямів економічних досліджень в умовах динамічних

змін ринку праці та інформаційної трансформації. Аналіз сучасних наукових джерел свідчить, що проблематика оцінки ефективності діяльності підприємств із інтеграцією фінансових та нефінансових показників стала одним із провідних напрямів економічних досліджень в умовах динамічних змін ринку праці та інформаційної трансформації. У працях С. Абгаяваси, К. Адамс і К. Нішем обґрунтовано трансформацію підходів до вимірювання результативності бізнесу через перехід від традиційних фінансових метрик до концепції сталого створення вартості, що передбачає включення ESG-індикаторів, соціального та екологічного впливу до системи корпоративної звітності. Автори доводять, що фінансові показники відображають переважно короткострокову результативність, тоді як інтеграція нефінансових чинників формує основу довгострокової стратегічної стійкості підприємства [3].

І. Хрістов та А. Кіріко акцентують увагу на ролі показників сталості (sustainability KPIs) у системах управління результативністю. На основі структурного моделювання вони демонструють позитивний вплив інтеграції нефінансових індикаторів на фінансові результати, зокрема рентабельність активів, підкреслюючи необхідність узгодження стратегічних цілей із принципами сталого розвитку [4]. Ф. Дайнеллі зі співавторами, досліджуючи вплив інтегрованої звітності на ринкову капіталізацію компаній, доводять, що впровадження integrated reporting підвищує довіру інвесторів і сприяє зниженню вартості капіталу, що безпосередньо впливає на конкурентоспроможність підприємств у довгостроковій перспективі [5].

К. Нільсен та ін. розглядають нефінансові показники як випереджальні драйвери фінансової результативності в умовах високої ринкової мінливості. Використання кейс-методу дозволило авторам сформувати модель інтегрованої оцінки ефективності, де показники інноваційності, людського капіталу та клієнтської лояльності виступають ключовими факторами стратегічного розвитку [6].

Д. Брудсток та співавтори досліджують взаємозв'язок між ESG-показниками та фінансовими ризиками, встановлюючи, що високий рівень нефінансової відповідальності знижує волатильність і кредитний ризик компаній [7]. А. Авейшех, Р. Герон і Т. Перрі, використовуючи метод інструментальних змінних, доводять причинно-наслідковий зв'язок між CSR-активністю та довгостроковим зростанням вартості підприємств [8].

Б. Аларені та А. Хамдан підтверджують актуальність інтеграції нефінансових показників для підприємств країн, що розвиваються, підкреслюючи їхній вплив на фінансову стабільність та інвестиційну привабливість [9]. А. Буаллей доводить, що розширене розкриття нефінансової інформації знижує інформаційну асиметрію та сприяє підвищенню ефективності компаній [10].

Отже, узагальнення результатів сучасних досліджень дозволяє зробити висновок про формування нової концептуальної моделі оцінки ефективності підприємств, що базується на інтеграції фінансових та нефінансових показників. У динамічному ринковому середовищі саме комплексний підхід, який поєднує традиційні фінансові індикатори з показниками сталості, інтелектуального капіталу, соціальної відповідальності та взаємодії зі стейкхолдерами, забезпечує більш повне відображення реальної результативності підприємства, його адаптивності та довгострокової конкурентоспроможності.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є теоретичне обґрунтування та систематизація наукових підходів до оцінки ефективності підприємств у динамічному ринковому середовищі на основі інтеграції фінансових та нефінансових показників, а також розроблення концептуальних засад формування комплексної моделі оцінювання результативності діяльності підприємства з урахуванням стратегічних, соціальних та інноваційних чинників розвитку.

Методологія і методи. Для досягнення поставленої мети у статті використано комплекс загальнонаукових і спеціальних методів дослідження,

що забезпечують системний аналіз процесів формування інтегрованої оцінки ефективності підприємств та дозволяють обґрунтувати напрями її практичного впровадження. Методологічною основою дослідження є системний та процесний підходи, що поєднують положення теорії фінансового менеджменту, концепції сталого розвитку, теорії зацікавлених сторін та стратегічного управління. Методи аналізу і синтезу, теоретичного узагальнення застосовано для дослідження підходів до оцінки ефективності підприємств, уточнення сутності фінансових і нефінансових показників та визначення їх взаємозв'язку. Це дозволило систематизувати основні групи індикаторів результативності діяльності підприємства та обґрунтувати необхідність їх комплексного використання в умовах високої турбулентності зовнішнього середовища. Метод узагальнення застосовано для формування висновків і практичних рекомендацій щодо впровадження інтегрованих систем оцінювання ефективності підприємств у динамічному ринковому середовищі.

Таким чином, поєднання зазначених методів забезпечило цілісний і системний підхід до дослідження проблематики інтеграції фінансових та нефінансових показників у процесі оцінки ефективності підприємств. Використана методологія дозволила інтегрувати теоретичні положення різних наукових напрямів, узагальнити результати сучасних досліджень та сформувані науково обґрунтовані положення щодо побудови комплексної моделі оцінювання результативності діяльності підприємства, спрямованої на забезпечення його стійкості, адаптивності та довгострокової конкурентоспроможності в умовах динамічного ринкового середовища.

Виклад основного матеріалу дослідження. Оцінка ефективності діяльності підприємства є важливим елементом системи управління, що дозволяє визначити рівень результативності використання ресурсів, досягнення стратегічних цілей та конкурентні позиції на ринку. У сучасній економічній науці сформувалася значна кількість підходів до визначення та оцінювання ефективності діяльності підприємств: традиційний,

багатофакторний, системний, стратегічний, управління результативністю (Perfomence Meneqment), математичний, ергонометричний тощо.

Традиційний підхід до оцінки ефективності ґрунтується на співвідношенні отриманих результатів і витрачених ресурсів. Згідно з цим підходом ефективність визначається як економічний результат діяльності підприємства, який відображає рівень використання матеріальних, фінансових, трудових та інших ресурсів. Основними показниками оцінки виступають прибуток, рентабельність, продуктивність праці, фондоддача та інші економічні індикатори [11-13].

Багатофакторний підхід передбачає оцінювання ефективності підприємства з урахуванням впливу різних факторів, які формують результати його діяльності. У цьому випадку аналіз проводиться за кількома групами показників, що характеризують використання матеріальних, трудових, фінансових та інформаційних ресурсів [11, 12]. Багатофакторний підхід дозволяє визначити вплив окремих факторів на загальний результат діяльності підприємства та виявити резерви підвищення ефективності. Він широко застосовується у комплексному економічному аналізі та стратегічному плануванні.

Математичний підхід передбачає використання математичних моделей та кількісних методів для оцінки ефективності діяльності підприємства. До таких методів належать економіко-математичне моделювання, оптимізаційні моделі, регресійний аналіз, методи прогнозування та інші інструменти кількісного аналізу [11]. Використання математичного підходу дозволяє більш точно оцінювати взаємозв'язки між різними показниками діяльності підприємства та прогнозувати результати управлінських рішень.

Ергонометричний підхід до оцінки ефективності діяльності підприємства базується на використанні економіко-математичних та статистичних методів аналізу, що дозволяють кількісно оцінити результативність використання ресурсів. У межах цього підходу застосовуються як параметричні, так і непараметричні методи оцінювання.

До параметричних методів належать метод найменших квадратів та його модифікації, які використовуються для побудови моделей взаємозв'язку між витратами ресурсів і результатами діяльності. Непараметричні методи ґрунтуються на використанні інструментів математичного програмування, зокрема аналізу оболонки даних (DEA), методу вільного розміщення оболонки (FDH) та індексів продуктивності, що дозволяють визначати рівень ефективності підприємства та порівнювати його з найкращими практиками. [11].

Підхід управління результативністю (Performance Management) передбачає системне управління результатами діяльності підприємства на основі встановлення чітких цілей, показників результативності та механізмів контролю їх досягнення. У межах цього підходу визначаються ключові показники ефективності (Key Performance Indicators – KPI), які дозволяють оцінювати рівень досягнення поставлених цілей та результативність діяльності окремих підрозділів і працівників. Основною метою такого підходу є підвищення ефективності управління підприємством шляхом постійного моніторингу результатів діяльності [11-13].

Сучасні дослідники наголошують на необхідності застосування комплексних підходів до оцінки ефективності діяльності підприємств, які дозволяють врахувати взаємозв'язок між різними елементами господарської системи та вплив зовнішнього середовища. Одним із найбільш обґрунтованих підходів у цьому контексті є системний підхід.

Системний підхід розглядає підприємство як складну відкриту систему, що складається з взаємопов'язаних елементів і функціонує у взаємодії з зовнішнім середовищем. У межах цього підходу ефективність підприємства оцінюється не лише за економічними результатами, але й за рівнем узгодженості внутрішніх процесів, здатністю адаптуватися до змін ринкового середовища та ефективністю управління ресурсами. Системний підхід до оцінювання результативності бізнес-процесів передбачає використання комплексу методів і показників, які враховують різні аспекти діяльності

підприємства. Такий підхід дозволяє отримати цілісне уявлення про рівень ефективності функціонування організації та своєчасно ідентифікувати проблемні ділянки в управлінні процесами. Удосконалення системи бізнес-процесів має ґрунтуватися на поєднанні ключових показників ефективності (KPI), експертних та якісних оцінок, а також стратегічних інструментів управління, зокрема таких, як Balanced Scorecard. Міжнародна практика свідчить, що застосування комплексних підходів до оптимізації процесів, зокрема BPR, Kaizen і Lean, сприяє суттєвому зростанню продуктивності та підвищенню результативності діяльності підприємств [14]. Системний підхід передбачає комплексний аналіз діяльності підприємства з урахуванням економічних, організаційних, соціальних та технологічних аспектів.

Таким чином, різні підходи до оцінки ефективності діяльності підприємства доповнюють один одного та дозволяють здійснювати більш комплексний аналіз результативності функціонування підприємства в умовах сучасного динамічного ринкового середовища. Використання поєднання цих підходів сприяє підвищенню обґрунтованості управлінських рішень та формуванню ефективної системи управління підприємством. У сучасних умовах динамічного ринкового середовища зростає роль комплексних підходів до оцінки ефективності, які передбачають використання як фінансових, так і нефінансових показників. Такий підхід дозволяє більш повно оцінити результати діяльності підприємства, враховуючи не лише економічні показники, але й соціальні, організаційні та управлінські аспекти його функціонування.

Фінансові показники виступають традиційним інструментом оцінювання результативності підприємства. Аналіз фінансового стану дозволяє оцінити ліквідність, платоспроможність, рентабельність та ділову активність, визначити здатність підприємства генерувати прибуток і ефективно використовувати наявні ресурси [1, 15]. Одним із важливих аспектів такої оцінки є розгляд фінансових результатів як індикаторів інвестиційної привабливості підприємства. Систематичний аналіз фінансових

результатів дозволяє визначити компетентність управління, структуру прибутків і збитків, а також зовнішні та внутрішні фактори, що впливають на динаміку фінансових показників. Нефінансові показники доповнюють фінансову оцінку, надаючи інформацію про якісні аспекти діяльності підприємства, що не відображаються у фінансовій звітності. Наприклад, показники якості продукції, рівня задоволеності клієнтів, екологічної відповідальності, інноваційної активності тощо дозволяють оцінити потенціал підприємства щодо довгострокового розвитку і створення доданої вартості. Дослідження з формування нефінансових показників показують, що їх включення до моделі оцінки діяльності підприємства дозволяє підприємцям та інвесторам краще розуміти потенціал компанії та її здатність адаптуватися до змінних умов ринку [11].

Інтеграція фінансових та нефінансових показників передбачає створення методичних комплексів оцінювання, що охоплюють усі ключові виміри діяльності підприємства: фінанси, внутрішні бізнес-процеси, клієнтів, персонал і зовнішні взаємодії [11-13]. Такий підхід дозволяє уникнути обмеженості загального аналізу лише фінансовою складовою та отримати структурований набір ключових індикаторів, що характеризують ефективність функціонування підприємства у комплексі.

Застосування інтегрованих моделей, наприклад, на основі багатовимірного статистичного аналізу чи експертних оцінок, дозволяє вимірювати не лише поточний фінансовий стан, але й загальний рівень ефективності управління ресурсами підприємства, його кредитоспроможність, інноваційну активність, рівень внутрішніх бізнес-процесів, якість обслуговування клієнтів тощо [5].

Застосування інтегрованого підходу до оцінки ефективності діяльності підприємства, який передбачає поєднання фінансових та нефінансових показників, дозволяє сформулювати більш комплексне уявлення про результати функціонування підприємства та фактори, що впливають на його розвиток.

По-перше, інтегрований підхід сприяє формуванню більш повної інформаційної бази для прийняття управлінських рішень. Традиційні методи оцінювання діяльності підприємств переважно ґрунтуються на фінансових показниках, що відображають результати діяльності у грошовому вимірі. Однак такі показники не завжди здатні відобразити причини досягнутих результатів або фактори, які впливатимуть на діяльність підприємства у майбутньому. Включення до системи оцінювання нефінансових індикаторів, зокрема показників ефективності бізнес-процесів, рівня задоволеності клієнтів, інноваційної активності та розвитку персоналу, дозволяє отримати більш комплексну інформацію про діяльність підприємства та підвищує обґрунтованість управлінських рішень.

По-друге, інтегрований підхід дозволяє зменшити ризик ігнорування важливих нефінансових детермінант ефективної діяльності підприємства. У сучасній економіці дедалі більшого значення набувають нематеріальні ресурси, такі як людський капітал, репутація підприємства, якість управління, інноваційний потенціал та рівень клієнтської лояльності. Якщо система оцінювання базується лише на фінансових показниках, ці фактори можуть залишатися поза увагою, що знижує точність аналізу ефективності діяльності підприємства.

По-третє, використання інтегрованих систем оцінки ефективності сприяє підвищенню довіри з боку інвесторів, партнерів та інших зацікавлених сторін. Наявність розширеної інформації про діяльність підприємства, яка включає як фінансові результати, так і показники розвитку, інноваційної активності та соціальної відповідальності, дозволяє зовнішнім користувачам отримати більш повне уявлення про стан підприємства та його перспективи. Це, у свою чергу, може позитивно впливати на інвестиційну привабливість підприємства та зміцнення його ринкових позицій.

Ще однією важливою перевагою інтегрованого підходу є підвищення адаптивності підприємства до змінного ринкового середовища. Завдяки використанню системи показників, що охоплює різні аспекти діяльності

підприємства, керівництво отримує можливість оперативно реагувати на зміни у внутрішньому та зовнішньому середовищі, своєчасно виявляти проблемні зони та визначати напрями підвищення ефективності діяльності.

Для формування комплексної системи оцінки ефективності діяльності підприємства доцільно структурувати показники за окремими функціональними блоками, які відображають різні аспекти його функціонування. Такий підхід ґрунтується на положеннях системного та стратегічного підходів до управління підприємством, відповідно до яких ефективність діяльності підприємства формується під впливом взаємодії фінансових результатів, внутрішніх операційних процесів, ринкових позицій та потенціалу довгострокового розвитку.

Блок фінансової ефективності відображає економічні результати діяльності підприємства та рівень ефективності використання фінансових ресурсів. Саме фінансові показники традиційно виступають основними індикаторами результативності господарської діяльності, оскільки вони узагальнюють підсумки функціонування підприємства та дозволяють оцінити його прибутковість, рентабельність, ліквідність і фінансову стійкість. У межах цього блоку аналізуються показники, що характеризують здатність підприємства генерувати прибуток та забезпечувати стабільність фінансового стану.

Блок ефективності внутрішніх бізнес-процесів відображає операційну результативність підприємства та рівень ефективності використання виробничих, трудових і матеріальних ресурсів. Внутрішні процеси формують основу створення вартості та безпосередньо впливають на якість продукції, рівень витрат і продуктивність праці. Саме тому показники продуктивності, якості виробництва, використання ресурсів та ефективності виробничих процесів дозволяють оцінити внутрішню організаційну ефективність підприємства.

Блок ефективності взаємодії з ринком характеризує позиції підприємства у зовнішньому середовищі та рівень його

конкурентоспроможності. У сучасних умовах господарювання ринкова орієнтація підприємства стає ключовим фактором успіху, оскільки здатність задовольняти потреби споживачів, формувати лояльність клієнтів та утримувати частку ринку безпосередньо впливає на обсяги реалізації продукції та фінансові результати діяльності. Тому оцінка таких показників, як задоволеність клієнтів, частка ринку та конкурентні позиції підприємства, дозволяє визначити ефективність його маркетингової та ринкової стратегії.

Блок потенціалу розвитку підприємства відображає здатність підприємства забезпечувати довгострокове зростання та адаптуватися до змін зовнішнього середовища. У сучасній економіці значна роль належить нематеріальним ресурсам, таким як людський капітал, інноваційний потенціал, організаційна культура та рівень цифровізації управління. Використання цифрових платформ, хмарних технологій і сучасних засобів комунікації сприяє розвитку інноваційної діяльності, покращенню взаємодії з клієнтами та партнерами, а також формуванню нових бізнес-моделей.

Таким чином, виокремлення чотирьох зазначених блоків – фінансової ефективності, ефективності внутрішніх бізнес-процесів, ринкової ефективності та потенціалу розвитку підприємства – дозволяє забезпечити всебічне охоплення ключових аспектів функціонування підприємства. Така структуризація показників відповідає сучасним концепціям стратегічного управління та інтегрованої оцінки результативності, оскільки поєднує аналіз поточних фінансових результатів із оцінкою операційної ефективності, ринкових позицій та можливостей довгострокового розвитку підприємства.

У табл. 1 представлено систему показників оцінки ефективності діяльності підприємства, яка містить конкретні фінансові та нефінансові індикатори за кожним блоком.

Таблиця 1. Система показників оцінки ефективності підприємства

Блок оцінки	Група показників	Конкретні показники	Економічний зміст
Фінансова ефективність	Показники прибутковості	чистий прибуток; валовий прибуток; операційний прибуток	Характеризують фінансовий результат діяльності підприємства
	Показники рентабельності	рентабельність активів (ROA); рентабельність власного капіталу (ROE); рентабельність продажів; рентабельність продукції	Відображають ефективність використання ресурсів та капіталу
	Показники ліквідності	коефіцієнт поточної ліквідності; коефіцієнт швидкої ліквідності; коефіцієнт абсолютної ліквідності	Характеризують здатність підприємства виконувати поточні зобов'язання
	Показники фінансової стійкості	коефіцієнт автономії; коефіцієнт фінансової залежності; коефіцієнт маневреності власного капіталу	Відображають стабільність фінансової структури підприємства
Ефективність внутрішніх бізнес-процесів	Показники ефективності використання виробничих ресурсів	продуктивність праці; рівень використання виробничих потужностей; фондовіддача; матеріаловіддача	Характеризують ефективність використання виробничих ресурсів
	Показники якості виробництва	рівень браку продукції; частка сертифікованої продукції; кількість рекламаций	Відображають якість продукції та ефективність контролю виробництва
	Показники ефективності виробничих процесів	тривалість виробничого циклу; швидкість обробки замовлень; рівень витрат виробництва	Характеризують ефективність організації виробничих процесів
Ефективність взаємодії з ринком	Показники ефективності маркетингової діяльності	обсяг реалізації продукції; частка ринку; темпи зростання продажів	Відображають позиції підприємства на ринку
	Показники клієнтської лояльності	рівень задоволеності клієнтів; частка повторних покупок; рівень лояльності споживачів	Характеризують ефективність взаємодії з клієнтами
	Показники конкурентоспроможності	рівень цінової конкурентоспроможності; ширина асортименту; рівень сервісу	Визначають конкурентні переваги підприємства
Потенціал розвитку підприємства	Показники ефективності інноваційної діяльності	обсяг інвестицій в інновації; частка нової продукції; кількість впроваджених інновацій	Характеризують інноваційну активність підприємства
	Показники розвитку персоналу	рівень кваліфікації персоналу; витрати на навчання працівників; плинність кадрів	Відображають ефективність управління людським капіталом
	Показники організаційного розвитку	рівень цифровізації підприємства; впровадження нових технологій; рівень управлінської ефективності	Характеризують потенціал довгострокового розвитку

На основі цих блоків може бути сформований інтегральний показник ефективності підприємства, що дозволяє оцінити загальний рівень результативності діяльності підприємства та визначити напрями її підвищення.

Висновки та перспективи подальших розвідок. У результаті проведеного теоретичного аналізу встановлено, що оцінка ефективності діяльності підприємства в сучасних умовах господарювання потребує застосування комплексного підходу, який враховує не лише традиційні фінансові результати діяльності, а й нефінансові чинники, що формують довгострокову конкурентоспроможність підприємства. Дослідження показало, що існуючі підходи до оцінювання ефективності – традиційний, багатофакторний, математичний, ергонометричний, підхід управління результативністю та системний підхід – відображають різні аспекти функціонування підприємства та мають власні аналітичні можливості. Разом з тим використання лише одного з них не забезпечує повного уявлення про результати діяльності підприємства, оскільки ефективність сучасних організацій формується під впливом широкого кола економічних, організаційних, соціальних і технологічних факторів.

Доведено, що найбільш доцільним у сучасних умовах є інтегрований підхід до оцінки ефективності діяльності підприємства, який передбачає поєднання фінансових та нефінансових показників у єдиній аналітичній системі. Такий підхід дозволяє розширити інформаційну базу управління, підвищити обґрунтованість управлінських рішень та забезпечити більш об'єктивну оцінку результативності діяльності підприємства. Встановлено, що фінансові показники відображають підсумкові результати господарської діяльності, тоді як нефінансові індикатори характеризують фактори, що формують ці результати, зокрема ефективність бізнес-процесів, рівень задоволеності клієнтів, інноваційний потенціал та розвиток людського капіталу.

У роботі обґрунтовано доцільність структурування системи оцінювання ефективності діяльності підприємства за чотирма ключовими блоками: фінансової ефективності, ефективності внутрішніх бізнес-процесів, ефективності взаємодії з ринком та потенціалу розвитку підприємства. Запропонована структура дозволяє комплексно охопити основні сфери функціонування підприємства та забезпечити взаємозв'язок між поточними економічними результатами і стратегічними можливостями розвитку. Важливим результатом дослідження є формування системи конкретних фінансових і нефінансових показників за кожним із зазначених блоків, що може бути використано як аналітична основа для оцінювання результативності діяльності підприємств у практиці управління.

Практичне значення запропонованого підходу полягає у можливості формування інтегрального показника ефективності діяльності підприємства на основі узагальнення показників різних функціональних блоків. Такий індикатор дозволяє отримати узагальнену кількісну оцінку результативності функціонування підприємства, здійснювати порівняльний аналіз діяльності різних підприємств або підрозділів, а також визначати пріоритетні напрями підвищення ефективності використання ресурсів і розвитку підприємства.

Перспективи подальших наукових досліджень у даному напрямі пов'язані з удосконаленням методичних підходів до формування інтегральних показників ефективності діяльності підприємств, зокрема шляхом використання методів економіко-математичного моделювання, багатовимірного статистичного аналізу та експертного оцінювання вагових коефіцієнтів показників. Актуальним напрямом подальших досліджень також є розроблення прикладних методик практичного застосування запропонованої системи показників для підприємств різних галузей економіки, а також інтеграція до системи оцінювання сучасних індикаторів сталого розвитку, цифровізації та ESG-показників, які дедалі більше впливають на ефективність і конкурентоспроможність підприємств у глобальному економічному середовищі.

Література

1. Проскуріна Н., Гнідкова А. Аналіз фінансового стану та фінансових результатів як інструмент оцінки ефективності діяльності підприємства. *Економіка та суспільство*. 2022. № 43. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-43-74>.
2. Levytska S. O. Non-Financial Indicators of Results For Enterprises Activities in Current Market Conditions. *Вісник НУВГП. Економічні науки*. 2020. Вип. 4(92). С. 152–166. URL: <http://ep3.nuwm.edu.ua/id/eprint/20461> (дата звернення: 06.03.2026).
3. Abhayawansa S., Adams C. A., Neesham C. Accountability and Governance in Pursuit of Sustainable Development Goals: Conceptualising how governments create value. *Accounting, Auditing and Accountability Journal*. 2021. Vol. 34. No. 4. P. 923–945. DOI: <https://doi.org/10.1108/aaaj-07-2020-4667>.
4. Hristov I., Chirico A. The Role of Sustainability Key Performance Indicators (KPIs) in Implementing Sustainable Strategies. *Sustainability*. 2019. Vol. 11. No. 20. P. 1–19.
5. Dainelli F., Bini L., Giunta F. Signaling strategies in annual reports: Evidence from the disclosure of performance indicators. *Advances in Accounting*. 2013. Vol. 29. No. 2. P. 267–277.
6. Nielsen C., Roslender R., Silvi R. Business model innovation and accounting in the context of sustainability. In: *Research Handbook on Accounting and Organizational Change*. Edward Elgar Publishing, 2025. P. 78–107. DOI: <https://doi.org/10.4337/9781803928913.00011>.
7. Broadstock D. C., Chan K., Cheng L. T. W., Wang X. W. The Role of ESG Performance during Times of Financial Crisis: Evidence from COVID-19 in China. *Finance Research Letters*. 2021. Vol. 38. Article ID: 101716. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.frl.2020.101716>.
8. Awaysheh A., Heron R. A., Perry T., Wilson J. I. On the Relation between Corporate Social Responsibility and Financial Performance. *Strategic*

Management Journal. 2020. Vol. 41. P. 965–987. DOI: <https://doi.org/10.1002/smj.3122>.

9. Alareeni B. A., Hamdan A. ESG Impact on Performance of US S&P 500-Listed Firms. *Corporate Governance*. 2020. Vol. 20. P. 1409–1428. DOI: <https://doi.org/10.1108/CG-06-2020-0258>.

10. Buallay A. Sustainability reporting and agriculture industries' performance: worldwide evidence. *Journal of Agribusiness in Developing and Emerging Economies*. 2022. Vol. 12. No. 5. P. 769–790. DOI: <https://doi.org/10.1108/JADEE-10-2020-0247>.

11. Пилипенко С. М. Теоретичні засади оцінки ефективності діяльності підприємства. *Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського*. 2016. Вип. 10. С. 452–456.

12. Гречко А. В., Гречухін А. С. Оцінка ефективності виробничої діяльності підприємства. *Ефективна економіка*. 2016. № 1. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4744> (дата звернення: 06.03.2026).

13. Голубева Т. С., Колос І. В. Методологічні підходи до оцінки ефективності діяльності підприємства. *Актуальні проблеми економіки*. 2006. № 5(59). С. 66–71.

14. Фролов Ю. В. Системний підхід до оцінки ефективності бізнес-процесів: вітчизняний та зарубіжний досвід. *Актуальні проблеми економіки*. 2025. № 10(292). С. 24–33.

15. Ковальова О., Іоргачова М. Фінансовий результат як індикатор інвестиційної привабливості підприємства. *Економіка та суспільство*. 2022. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-46-16>

References

1. Proskurina, N. and Hnidkova, A. (2022), “Analysis of financial condition and financial results as a tool for assessing enterprise efficiency”, *Ekonomika ta suspilstvo*, vol. 43. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-43-74>

2. Levytska, S.O. (2020), “Non-financial indicators of results for enterprises activities in current market conditions”, *Visnyk NUVHP. Ekonomichni nauky*, vol. 4(92), pp. 152–166, available at: <http://ep3.nuwm.edu.ua/id/eprint/20461> (accessed 06 March 2026)
3. Abhayawansa, S., Adams, C.A. and Neesham, C. (2021), “Accountability and governance in pursuit of sustainable development goals: conceptualising how governments create value”, *Accounting, Auditing and Accountability Journal*, vol. 34, no. 4, pp. 923–945. <https://doi.org/10.1108/AAAJ-07-2020-4667>
4. Hristov, I. and Chirico, A. (2019), “The role of sustainability key performance indicators in implementing sustainable strategies”, *Sustainability*, vol. 11, no. 20, pp. 1–19.
5. Dainelli, F., Bini, L. and Giunta, F. (2013), “Signaling strategies in annual reports: evidence from the disclosure of performance indicators”, *Advances in Accounting*, vol. 29, no. 2, pp. 267–277.
6. Nielsen, C., Roslender, R. and Silvi, R. (2025), “Business model innovation and accounting in the context of sustainability”, in *Research Handbook on Accounting and Organizational Change*, Edward Elgar Publishing, pp. 78–107. <https://doi.org/10.4337/9781803928913.00011>
7. Broadstock, D.C., Chan, K., Cheng, L.T.W. and Wang, X.W. (2021), “The role of ESG performance during times of financial crisis: evidence from COVID-19 in China”, *Finance Research Letters*, vol. 38, article 101716. <https://doi.org/10.1016/j.frl.2020.101716>
8. Awaysheh, A., Heron, R.A., Perry, T. and Wilson, J.I. (2020), “On the relation between corporate social responsibility and financial performance”, *Strategic Management Journal*, vol. 41, pp. 965–987. <https://doi.org/10.1002/smj.3122>
9. Alareeni, B.A. and Hamdan, A. (2020), “ESG impact on performance of US S&P 500-listed firms”, *Corporate Governance*, vol. 20, pp. 1409–1428. <https://doi.org/10.1108/CG-06-2020-0258>

10. Buallay, A. (2022), “Sustainability reporting and agriculture industries’ performance: worldwide evidence”, *Journal of Agribusiness in Developing and Emerging Economies*, vol. 12, no. 5, pp. 769–790. <https://doi.org/10.1108/JADEE-10-2020-0247>
11. Pylypenko, S.M. (2016), “Theoretical foundations of evaluating enterprise efficiency”, *Naukovi visnyk Mykolaiivskoho natsionalnoho universytetu imeni V.O. Sukhomlynskoho*, issue 10, pp. 452–456.
12. Hrechko, A.V. and Hrechukhin, A.S. (2016), “Evaluation of efficiency of enterprise production activity”, *Efektyvna ekonomika*, vol. 1, available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4744> (accessed 06 March 2026).
13. Holubieva, T.S. and Kolos, I.V. (2006), “Methodological approaches to evaluating enterprise efficiency”, *Aktualni problemy ekonomiky*, vol. 5(59), pp. 66–71.
14. Frolov, Yu.V. (2025), “System approach to evaluating the efficiency of business processes: domestic and foreign experience”, *Aktualni problemy ekonomiky*, no. 10(292), pp. 24–33.
15. Kovalova, O. and Iorhachova, M. (2022), “Financial result as an indicator of enterprise investment attractiveness”, *Ekonomika ta suspilstvo*, vol. 46. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-46-16>

Отримано редакцією журналу / Received: 13.03.26

Прорецензовано / Revised: 17.03.26

Схвалено до друку / Accepted: 20.03.26